

□ ОПЫТ ДЕЙСТВИЙ

Основному документу борьбы с коррупцией - 20 лет

Необходимо содействовать участию гражданского общества, НПО в предупреждении коррупции

В международном рейтинге восприятия коррупции, проводимой организацией Transparency International, из 180 государств, охваченных мониторингом, Казахстан с рейтинговым баллом 36 занимает 101 место.

31 октября 2003 года Генеральная Ассамблея ООН на 51-м пленарном заседании 58-й сессии приняла Конвенцию против коррупции (Резолюция 58/4).

Целями Конвенции являются:

а) содействие принятию и укреплению мер, направленных на более эффективное и действенное предупреждение коррупции и борьбу с ней;

б) поощрение, облегчение и поддержка международного сотрудничества и технической помощи в предупреждении коррупции и борьбе с ней, в том числе принятии мер по возвращению активов;

с) поощрение честности и неподкупности, ответственности, а также надлежащего управления публичными делами и публичным имуществом.

Для достижения этих целей государства-участники предусматривают:

- принятие необходимых мер по предупреждению коррупции;
- разработку и скоординированное проведение эффективной политики противодействия коррупции;
- установление и поощрение соответствующих видов практик;
- разработку правовых документов и административных мер, направленных на предупреждение коррупции и борьбу с ней.

Конвенцией устанавливаются требования, которым должна соответствовать деятельность не только государственных органов и должностных лиц, но и бизнеса.

Она содержит целый ряд стандартов, мер и норм, которые мы можем применять в целях укрепления правовых методов борьбы с коррупцией.

Это очень сбалансированный и сильный документ, который создает основу для повышения эффективности действий, а также международного сотрудничества.

Сам документ состоит из 71 статьи, преамбулы и 8 глав.

Процесс обзора делится на два цикла, каждый из которых охватывает пять лет.

Особо необходимо подчеркнуть принципиальное положение, которое требует, чтобы государства-члены возвращали средства, полученные с помощью коррупции, в ту страну, из которой они были украдены.

Это особенно важно для нас в период, когда

в стране начата работа по возврату незаконно выведенных средств.

Казахстан присоединился к международному договору 4 мая 2008 года со следующими заявлениями и оговоркой:

1) в соответствии с подпунктом а) пункта 6 статьи 44 Конвенции Республика Казахстан использует Конвенцию в качестве правового основания для сотрудничества в вопросах выдачи с другими государствами-участниками Конвенции;

2) в соответствии с пунктом 14 статьи 46 Конвенции, направляемые в Республику Казахстан просьбы о правовой помощи и прилагаемые к ним материалы должны сопровождаться переводами на казахский или русский языки, если иное не установлено международным договором, ратифицированным

в нашей стране проведена большая работа.

Сегодня в Казахстане сформирована правовая база в виде законов, указов Президента, постановлений Правительства и решений центральных и местных органов власти предусматривающая меры по предупреждению коррупции, а также по наказанию за коррупционные правонарушения, принята Концепция антикоррупционной политики Республики Казахстан на 2022-2026 годы.

Создан специальный государственный орган – Агентство по противодействию коррупции подчиняющийся и подотчетный непосредственно Главе государства.

Немаловажным является то, что общественность и граждане страны принимают непосредственное участие в реализации антикоррупционной политики государства.

Ежедневно мы читаем сводки о задержании того или иного коррупционера, возвращении миллиардов в казну в виде денежных средств и иного имущества.

Словом, государство и общество нацелены на совместную работу по искоренению этого позорного явления из нашей жизни.

Однако, люди продолжают предъявлять серьезные претен-

зии к государственным органам и должностным лицам, сталкиваясь на практике с фактами мздоимства и протекционизма.

По-прежнему много претензий в сфере государственного заказа, контроля за финансовыми потоками и к деятельности судебных органов.

Общественные организации, как институционально организованная часть общества способны вести равноправный диалог с властью, формировать общественные мнения и запросы, а также вести мониторинг реализации достигнутых договоренностей.

Организация Объединенных Наций называет гражданское общество «третьим сектором» наряду с правительством и частными предприятиями.

По итогам мониторинга выполнения положений Конвенции, ООН призывает государства-участники, в соответствии со статьей 13 Конвенции, продолжать содействовать участию гражданского общества, неправительственных организаций в предупреждении коррупции и борьбе с ней и рекомендует государствам-участникам усиливать свой потенциал в этой области.

Окончание на 2 стр.

□ В НОМЕРЕ

ПО ПРИЦИПУ
НУЛЕВОЙ ТЕРПИМОСТИ

7 бет.

□ ЖЕМҚОРЛЫҚ ИНДЕТ-ЖОЮ МІНДЕТ

Оралбай АБДЫКАРИМОВ: «Біздің мақсатымыз халықтың, қоғамның сана-сезімін өзгерту»

Республикада біз, яғни, «Жанару» сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы ең бірінші танымал болдық.

Біз пікірімізді ылғи үкімет басшыларына, тіпті Президентке дейін, министрлікке дейін жеткізіп отырдық. Біз жылда бір конференция өткіземіз. Сол конференцияда қабылданған шешімдердің бәрін соларға жеткізіп, бақылауға аламыз. Не істелді, не қойылды деп. Біреуі жетеді, біреуі тыңдайды, біреуі тыңдамайды дегендей. Кезінде заңдарға да біздің ұсыныстар кірді.

Жемқорлықпен күрес жөнінде заң бойынша ең бірінші басшы жауап беруі керек. Өзі басқарып отырған ұжым министрлігінде болсын, қай жерде болсын бірінші бастық жауап береді. Орынбасарлары, басқа қызметкерлері сыбайлас жемқорлықпен ұсталып, жауапқа тартылып жатса, міндетті түрде басшы жұмысынан кетуі керек. Ол да осы біздің ұсыныс болатын. Кезінде Қостанайда конференция өткізгенде қабылдап едік. Міне, сол іске асты. Қасым-Жомарт Кемелұлы Президент болғаннан кейін сыбайлас жемқорлықпен күресемін деп халықтың алдында өзі сондай мәлімдеме жасаған еді. Айта кету керек енді бәрі де ойдан шықпаса да, бірақ осы жолда үлкен жұмыстар істеліп жатыр. Әсіресе, ол кісінің бастамасымен қабылданған заң, мынау шетелге шығарылған заңсыз қаражатты, заңсыз алған архивтерді елге қайтару. Бұл енді әрине, үлкен жұмыс, барлық қоғам болып, пар-

ламенттер, министрліктер, біздің құқық қорғау органдары қатынасымен түзелетін үлкен жұмыс. Енді қазір әлі де ол заң күшіне енген жоқ. Парламенттің отырысында бұл мәселелер тағы да көтеріледі деп күтудеміз. Мұны 4-5 жыл бойы қатарынан Парламенттік мәжілістің алдына қойып келе жатырмыз. Осы мәселені қойып, оларға ресми түрде хат жазып. Иә, мынау дұрыс оны көреміз, кейін қараймыз деп жауап беріп, бірақ өткізуге аса қатты ынта көрсетпейді.

Енді қазір үлкен жұмыстармен жұмыс істеу де жемқорлықпен күрестің бір түрі. Бірақ та мұны ары қарай тереңдету керек және біздің мақсатымыз халықтың, қоғамның сана сезімін өзгерту. Солар көбі-

рек осы жұмысқа кірессе ғой деген ойымыз. Мақсатымыз халық болып, жұрт болып Президенттің саясатын қолдау.

Екінші бір мәселені депутаттық топқа жазғанбыз. Қазақстан бойынша осы жемқорлыққа байланысты республикалық айтыс өткізейік, айтыс дегенді жақсы білесіздер. Айтыстағы айтылған сөз, атқан оқтай болады. Міне, сол жерде осы жемқорлардың бәрінің атын атап осындай айтыс жасасақ, әр өңірден кісілер келеді. Алдында айтқанбыз әр өңірде өткізейік, сол кезде жемқорлық мәселесін айтыста айтсын деп. Сосын жеңімпаздарды жинап осы жерде финал ретінде өткізейік дедік. Кезінде мұндай айтыстарды «Нұр Отан» партиясы ылғи өткізе-

тін. Бірақ олардыкі енді мүмкіндіктері шектеулі болды, оларға бір тақырып берсе, бір тақырыбына тиісуге болмайтын. Шектеу қояды. Ал енді біз де қазір айтыс өткізсек ондай жасамау керек. Кедергі жасамай, айтатының айтқызайық деп оларға ұсыныс тастағанбыз.

Жемқор деген не, жемқорлық деген не дегендей тақырыпта ешкімнің атын атамай өткізсе оның ешқандай нәтижесі болмайды, халыққа жетпейді. Ал жемқорлық жасаған адамдардың атын атаса, олар бәрі содан қорқады. Жариялық, ашық түрде айтудан бәрі қашады. Қазіргі біздің мынау ақпараттық құралдарда беріп жатқан осы жемқорлықпен ұсталғандардың аты

аталмайды. Бәрі жабық болып қала береді. Аты-жөнін, фамилиясын айтып жатса, онда бәр құлақ түріп «әй анау сондай екен, мынау мынандай екен» дер еді. Бәрінің қорқатыны қоғамдық пікір, ашықтықтан қорқады. Соған неге бармайтынын менде кейде түсінбеймін, сосын 5-6 ай өтеді, бір сот өтеді. Ананы айтады, мынаны айтады. Қанша мерзімге сотталды, қаншамасын қайтаратын болды дегендей, тағы да жаза қолданатынын айтады да, сол фактілерді, сол ұсталған ұжымдарда талқыланбайды. Ол талқыланбағаннан кейін, барлығы солай қалады. Солармен біздің кадрлар жөніндегі агенттік шұғылдануы керек. Байқап отырсаңыз, сол Антикор, кадрлар жөніндегі агенттік жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жасайды. Екеуі екі бөлек жұмыс жасайды. Ал негізі бірігіп жасау керек. Барлық тәрбиелеу жұмысты талқылау, біздің жас мемлекеттік қызметкерлерді тәрбиелеу оның бәрін жаңағы кадр жөніндегі агенттік өткізуі керек. Ол туралы мен ашық айтқанмын. Бір-екі рет жазғанбыз да.

Барлығы үкіметтің қолында, соны өзгертпейді. Мынау Антикорда алдын-алу дейтін қызмет түрі бар. Алдын-алу, тәрбие жұмыстарын жүргізу, бірақ ол бір бөлек. Агенттік жұмысқа қабылдап, тексеру өткізеді, заңды біледі ме, білмейді ме деп тест өткізеді де, сонымен қабылдай береді. Оны психолог арқылы зерттеп, бір мамандармен оның ішкі ұстанымын біліп, біреу карьера үшін барады, біреу жаңағындай жылдам бай боламын деп келеді. Бюджеттік қара-

жаттың шетінен бірдеңе алып қалсам дейді.

Әлі ескі Қазақстан дейміз ғой. Бұрынғы қызметкерлер әлі солай жұмысын істеп жатыр. «Ауру қалса да, әдет қалмайды» дегендей жұмыстарын істеп жатыр. Әлі күнге дейін кадрларды, карьерасын жасауға пара бермей қимылдамайды. Сосын бюджеттен ақша ұрлау.

Менің таңғалатыным білім саласы, соңғы айларда, жылдың басында Талдықорған облысында, басқа облыстарда да ашылды. Өтірік адамдарды жазып, солардың ақшасын өздерінің қалталарына сала берген. Бір облыстық білім беру басқармасының бухгалтерінің өзі 2 миллиардтақ ақша ұрлаған. Сол 2 миллиард, 2 мың теңге, 20 мың теңге емес. Қалай көздері көрмейді. Оның басшылары қайда қарап отыр. Өйткені барлық құжаттарға қолын қояды, рұқсат береді. Есеп тапсырады, сонда байқамайды ма миллиардтаған ақша қайда кетіп жатыр дегендей. Міне, сондай мәселелер әлі көп. Ол үшін халықты ояту керек. Халықты оятатын екі мәселені көтердім айтыс, жаңағы Парламенттік тыңдау. Сосын мәслихаттарды бір қарасаңыз ешқандай талқылау жоқ, бір ауданның деңгейінде басшылар ұсталды. Оны мәслихатта талқылау керек қой. Қазір әрбір әкімдіктің жанында қоғамдық кеңестер бар. Бірақ талқылады деп, әшкереледі деген ақпарат құралдарында жоқ. Осындай ұсталған адамдар неге сондайға барды, жанындағылар неге айтпады, неге жеткізбейді. Осындай мәселелердің бәрін көтеру керек.

□ ОПЫТ ДЕЙСТВИЙ

Основному документу борьбы с коррупцией - 20 лет

Начало на 1 стр.

Международное сообщество заявило, что коррупция является ключевым препятствием к устойчивому развитию, так как подрывается само доверие общества к институтам власти и верховенству закона, ухудшается инвестиционный климат.

Сегодня наше общество поддерживая ини-

циативы Главы государства по противодействию коррупции реализует свой потенциал в различных формах.

Реализуемый РОО «ЖАҢАРУ» проект «Проведение комплекса мероприятий по повышению правовой грамотности молодежи и уровня доверия молодежи к правоохранительным органам» носит

образовательно-просветительский характер, позволяет в дискуссионной форме выявлять конкретные проблемы, связанные с реализацией антикоррупционной политики и вырабатывать предложения по совершенствованию этой работы.

При этом мы в значительной степени опираемся на положения

Конвенции ООН, так как в самом тексте документа заложены такие принципы, как честность, уважение верховенства права, подотчетность и транспарентность публичных должностных лиц, активное участие граждан в построении справедливого общества.

Практически нет ни одной обществен-

ной организации, где не было бы уделено внимание вопросам борьбы с коррупцией.

В этом ряду Республиканское общественное объединение «Общенациональное движение против коррупции «ЖАҢАРУ» внесит свой вклад в благородное дело по очищению нашего государства от скверны коррупции

и мздоимства, формирует в обществе культуру неприятия коррупционных проявлений, ведет просветительскую деятельность среди молодежи, воспитывая в ней уважение к закону, традициям и истории своей страны.

**Мәліс СЕМҒАЛИЕВ,
председатель
РОО «ЖАҢАРУ»**

На пути к обществу без коррупции

Понятие чистой и высокой репутации равнозначно понятиям чести и достоинства

Принятие Конвенции против коррупции в декабре 2003 года явилось важным достижением ООН в создании основы для сохранения фундаментальных принципов развития государств мира, где определяющими выступают верховенство закона, демократия, права человека.

Именно тогда, 20 лет назад, мир осознал губительные последствия коррупции для современного устойчивого развития человеческого общества. Четко была осознана опасность коррупции не только для экономического развития государств и их политической стабильности, но и для общественного сознания. Моральные потери в результате коррупции не менее серьезны и пагубны, чем ущерб экономический. Коррупция, к сожалению, сегодня стала транснациональным явлением.

С точки зрения нашего законодательства, основные лазейки для коррупционных преступлений перекрыты. Но охватить всего многообразия коррупционных форм законодательство не в силах. Опыт государственного управления, да и повседневной жизни, показывает, что некоторые нормы законов позволяют трактовать их неоднозначно, в результате чего не удается снизить количество коррупционных нарушений и преступлений. Следовательно, на первый план выходит качественная экспертиза правовых актов, норм, правил и положений, которая заранее укажет на слабые места, исключит возможность двоякой трактовки норм и положений закона. Начинать эту экспертную работу необходимо еще на стадии определения концепции законопроекта, его разработки и обсуждения.

Формирование антикоррупционного иммунитета казахстанской нации связано не только с совершенствованием антикоррупционного законодательства, вовлечением в антикоррупционный процесс институтов и механизмов гражданского общества. Оно во многом определяется структурными мировоззренческими изменениями, формированием базовых, ломающих прежние стереотипы, ориентиров нового самосознания казахстанского общества. И в

этом глобальном вопросе во весь рост встает роль науки и образования в формировании антикоррупционного сознания у молодежи.

Нам необходимо сосредоточиться на воспитании неприятия коррупции на уровне каждой личности, на развитии антикоррупционной установки личности на всех этапах ее социализации. К основным агентам социализации относятся семья, школа, сверстники, армия, колледжи и университеты.

Одной из проблем всей системы воспитания и образования стало самоотстранение родителей, «делегирование» процесса воспитания в садик, школу и далее. Именно родители первыми должны привить понимание того, что нельзя купить оценки, диплом, должность, рабочее место, воинское звание, ученую степень.

Трудно переоценить роль университетов в формировании правовой культуры личности. Вуз не только готовит профессионалов в определенной области, но и формирует граждан, обладающих высокой правовой и нравственной культурой.

Одна из важнейших задач движения «ЖАҢАРУ» – способствовать развитию потенциала системы просвещения, образования и науки в укреплении устойчивого неприятия коррупции. В среде студентов и молодежи мы акцентируем их внимание на фундаментальном правиле – закон одинаков для всех. И если это правило соблюдается – общество функционирует нормально. Стоит отступить хоть на полшага – создаются основания для коррупции.

Движением «ЖАҢАРУ» несколько лет реализуются проекты по формированию антикоррупционного сознания молодежи, повышения правовой культуры и уровня правовой грамотности. Проводятся встречи в вузах, приемы студентов и преподавателей с привлечением представителей госорганов и НПО, а также конференции, круглые столы, мастер-классы, прочтены лекции в университетах и колледжах. Проведены социологические исследования среди молодежи, опубликованы брошюры, изданы методические рекомендации.

Во время встреч в учебных заведениях обращаем внимание на правовую культуру педагогических работников, на необходимость целенаправленного укрепления в обществе института репутации. Именно институт репутации, на наш взгляд, поможет предотвратить многие коррупционные правонарушения. Понятие чистой и высокой репутации равнозначно понятиям чести и достоинства. Анализ репутационных рисков, наряду с коррупционными, крайне важен для эффективной кадровой политики, будь то назначение на должность в госструктурах, квазисекторе, бизнесе или же выборы в депутаты маслихатов или парламента.

Немаловажную роль в борьбе с коррупцией играют комплаенс-службы, в том числе в вузах. Необходимо признать, что не всегда комплаенс проявляет необходимую компетентность. Вместо превенции, профилактики, мониторинга и анализа коррупционных рисков ком-

плаенс-службы самовольно берут на себя роль антикоррупционного ведомства. Кстати, именно университеты могут помочь в антикоррупционной борьбе, открыв специальность «экономическая безопасность». Профессионалы в экономической безопасности будут более эффективны в выявлении коррупционных схем, потоков и их ликвидации.

Постоянные встречи со студентами, к нашему большому удивлению, показывают увеличение числа молодежи, осознающей свою роль в «очищении» общества от коррупции, и прежде всего за счет получения качественного образования и воспитания в себе иммунитета к коррупции.

Нельзя не признать, что большое влияние на представление граждан о коррупции оказывают средства массовой информации. СМИ получили практически полное влияние на общество, в частности, на его сознание, установки и интересы. Далеко не всегда мы видим объективное освещение проблем общества. Просто информация – это еще не борьба с коррупцией. Тем более если эта информация усечена, не проверена, а значит, и необъективна. Особенно этим грешат интернет-ресурсы. Порой в публикациях информация подается искаженно, приводятся недокказанные факты, что ставит под угрозу деловую репутацию человека. В то же время игнорируются явные факты коррупционной деятельности. В этой связи хочется пожелать СМИ и интернет-ресурсам сохранять объективность, неангажированность и следовать главному принципу СМИ – беспристрастной подаче информации.

К большому сожалению, сегодня Казахстан в индексе восприятия коррупции по методике Transparency International оценивается невысоко – в 36 баллов, занимая 101 место среди 180 стран.

Мы должны переломить коррупцию как явление. Общенациональное движение против коррупции «ЖАҢАРУ» убеждено, что устранение фундаментальных причин коррупции и создание условий мотивации для тех людей, которые готовы честно служить обществу, поможет государству и обществу победить коррупцию как явление. Десятилетие нашей работы позволяет нам верить в это.

Бейбут МАМБАЕВ,
заместитель председателя
РОО «ЖАҢАРУ»,
доктор филологических
наук, профессор

Правовые проблемы противодействия коррупции

Казахстан особое внимание уделяет международному сотрудничеству

Коррупция, как социально-правовое явление, представляет серьезную опасность для любого государства.

Она создает благоприятные условия для формирования и развития организованной преступности и теневой экономики, тормозит развитие экономики и реализацию социальных программ, способствует росту социального неравенства, наносит ущерб политической легитимности власти, ухудшает нравственно-психологический климат в обществе.

Больше того, коррупция затрагивает все основные права человека – гражданские, политические, экономические, социальные. Как правило, больше всего страдает от такого негативного явления та категория населения, которая особенно сильно зависит от поддержки государства – дети, пожилые люди и лица с ограниченными возможностями.

Не меньше приходится страдать гражданам и от коррумпированной судебной и правоохранительной системы, которая ставит под угрозу такое право, как равенство граждан перед законом, право на справедливое судебное разбирательство.

Как показывает мировое развитие стран, коррупции подвержены все государства, вне зависимости от уровня развития. Однако коррупция выше в странах с низким уровнем благосостояния населения, переживающих кризисные явления в экономической, политической и социальной сферах, с низ-

ким уровнем правосознания.

Так как почти все постсоветские страны имеют такие характеристики своего экономического и политического развития, и как следствие, имеют высокий уровень подверженности коррупции.

Казахстан не исключение. Понимая латентную масштабность и высокую опасность вследствие этого, в программных документах, определяющих экономические и политические развития страны, Казахстан определил коррупцию как угрозу национальной безопасности. В частности, Законом «О национальной безопасности Республики Казахстан» коррупция указывается в числе угроз национальной безопасности страны.

В 1998 году наша страна одним из первых в СНГ приняла специальный Закон «О борьбе с коррупцией», который определил основы, принципы и методы противодействия коррупции.

Целью борьбы с коррупцией закон определил защиту прав и свобод граждан, обеспечение национальной безопасности от угроз, вытекающих из проявлений коррупции.

С этого времени для Казахстана преодоление коррупции определено главным направлением государственной политики, приоритетность которого обозначена политическим руководством. Признано, что только эффективное сдерживание коррупции общепризнанное условие построения демократического, светского, правового государства.

Окончание на 5 стр.

□ ОБЩЕСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ

Бастамаларды іске асыруға атсалысу керек

Конституциялық Соттың қызметі қоғамдық өмірдің барлық салаларына ене алады

ЖАҢАРУ» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалыс» атаулы Республикалық қоғамдық бірлестіктің Жарғысындағы негізгі мақсаттардың бірі – Қазақстан Республикасы Президентінің бастамаларын қолдау болып табылады.

Мемлекет басшысы нақты конституциялық жаңғыртуды қажет ететін құқықтық реттеудің мынадай зоналарын нақты белгіледі.

Біріншіден, саяси шынайылықты ескере отырып, президенттік өкілеттіктердің, сондай-ақ басқа да орталық және жергілікті мемлекеттік органдардың бірқатар басшыларының саяси партияға мүшелігіне шектеулер енгізу ұсынылды.

Президенттің саяси партиялармен қарым-қатынасының бұрынғы моделін қалпына келтіру партиялық құрылымдардың мемлекеттік аппаратпен бірігіп кетуіне қарсы маңызды тосқауыл болады.

Алайда, бұл жеткілік-

сіз деп санаймыз, сондықтан Президент Әкімшілігі Басшысының және оның құрылымдық бөлімшелері басшыларының партиядан тыс мәртебесі туралы да ойланған жөн.

Осындай үлгімен атқарылатын Мемлекет басшысының қызметі бір партияны қолдаудан қоғамның бүкіл саяси жүйесін қолдауға қайта бағдарланады, қоғамдық-саяси процес-

терді ынталандырады, көп партиялылықты және азаматтардың саяси мәдениетін дамытуға ықпал етеді.

Сондай-ақ Президенттің «туыстары үшін» мемлекеттік лауазымдарда, сонымен қатар квазимемлекеттік секторда да қызмет атқаруға тыйым салуды енгізу туралы ұсынысты қолдау керек.

Бұндай шектеулер Мемлекет басшысына ғана қатысты болмай, Жоғарғы

Сот пен басқа да соттардың, Конституциялық Соттың, Сенат пен Мәжілістің төрағаларына, Бас Прокурорға, Премьер-Министрге және Үкімет мүшелеріне, Агенттіктер мен басқа да орталық мемлекеттік органдардың басшыларына, барлық деңгейдегі әкімдерге қолданылуға тиіс.

Аталған ұсыныстарды іске асыру сыбайлас жемқорлық деңгейін, сондай-ақ ел немесе өңір үшін маңызды әлеуметтік-экономикалық шешімдер қабылдау кезінде мүдделер қақтығысының туындау тәуекелін төмендетуге мүмкіндік беріледі деп пайымдаймыз.

Қоғамда, Президент билік тармақтарынан жоғары орналасқан және олардың арасында төреші қызметін атқаратын 1995 жылғы Қазақстан Конституциясының негізі ретінде алынған француз моделі Қазақстанның тәжірибесінде толық жүзеге асырылмады деген пікір бар.

Сонымен қатар, ел арасында Қазақстанның саяси кеңістігінің жақын арада жаңа партиялардың пайда болуымен өзгерілуі орын алған жағдайда, классикалық президенттік республика, яғни Үкімет партиялық емес, кәсібилік қағидаты бойынша

құрылатын АҚШ, Түркия және тағы басқа да мемлекеттердегідей жүйе ақылға қонымды болып табылар еді деген де пікір бар.

Қазіргі Конституциялық Сот өкілеттіктері мен өтініш беруші субъектілерінің шектеулі болуына байланысты Конституцияның үстемдігін толық көлемде қамтамасыз етуге және қазақстандық азаматтардың әлді болса құқықтарын қорғауға мүмкіндік берме алмай отыр.

Бірақ, алдағы уақытта Конституциялық Сот өзінің практикалық және қазіргі саяси шынайылыққа сәйкес қалыптасады деп ойлаймыз.

Конституциялық Соттың қызметі қоғамдық өмірдің барлық салаларына ене алады.

Жаңа Қазақстанды қалыптастыруда биліктің сот тармағы маңызды рөл атқаруға тиіс.

Сонымен бірге, жаңа саяси-құқықтық жағдайларды, мемлекеттің стратегиялық мақсаттары мен міндеттерін ескере отырып, сот жүйесі жетілдіруді қажет етеді.

Парламент жанынан заң шығару саласы бойынша, арнайы ғылыми-зерттеу институты керек деп есептейміз. Ол мекеменің мамандары қолданыстағы заңдардың мемлекет

пен қоғамның дамуына әсерін зерттеп, зерделеп, талдап олардың кемшіліктерін көрсетіп, сол кемшіліктерді жою жолдарын анықтап, қабылдануға ұсынылған заңдардың мемлекет пен қоғамға керек-рексіздігін бағамдап, қабылданғаннан кейінгі болатын нәтижелерді болжап отыру керек деп санаймыз.

Президенттік бастамаларды іске асыру Мемлекет басшысының билік институттарымен өзара қарым-қатынасының неғұрлым тиімді моделін қалыптастыруға мүмкіндік береді, көппартиялықты қалыптастыруды ынталандырады, сондай-ақ Қазақстан Республикасында жеке адамның құқықтары мен бостандықтарын қорғаудың құқықтық кепілдіктерін күшейтеді деп пайымдаймыз.

«ЖАҢАРУ» РҚБ Жарғысындағы негізгі мақсаттардың бірі – Қазақстан Республикасы Президентінің бастамаларын қолдау болып табылады.

Д.Р. РАХМЕТУЛЛИН,
«ЖАҢАРУ» РҚБ
Төрағасының орынбасары – Астана қалалық филиалының Директоры, «ЖАҢАРУ» РҚБ Кеңесінің мүшесі

□ ОБЩЕСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ

Конвенция ООН против коррупции в действии

Общественное участие и контроль необходимы для создания эффективной и ответственной системы управления, которая может противостоять коррупции и служить интересам общества

Препятствуя развитию стран и подрывая основы справедливости, коррупция стала одной из самых разрушительных проблем современного мира.

В ответ на этот глобальный вызов в октябре 2003 года Организация Объединенных Наций приняла исторический документ – Конвенцию против коррупции. Сегодня, по прошествии двадцати лет, стоит внимательно рассмотреть путь, пройденный мировым сообществом в борьбе с этим явлением.

Конвенция стала непреложным источником утверждения стандартов и принципов в области противодействия коррупции. Ее положения устанавливают общемировые нормы, по которым страны обязуются принимать эффективные меры для предотвращения и борьбы с коррупцией на всех уровнях общества. Она стимулирует стран-участниц раз-

рабатывать и внедрять комплексные меры: превентивные, уголовные и административные, а также по возврату активов. С 2016 года действует Закон «О доступе к информации», в котором закреплены нормы по размещению и предоставлению публичной информации. Успешно выполняют свои функции порталы «Открытого правительства». Их пять – открытые данные, открытые НПА, открытый диалог, открытые бюджеты и оценка эффективности деятельности госорганов.

Зарекомендовал себя институт общественных советов. Сегодня все проекты нормативно-правовых актов проходят обязательное согласование с общественными советами. За счет этого общественность вовлекается в процесс принятия решений и повышается качество разрабатываемых актов. Общественные советы также проводят независимый мониторинг по всем социально значимым темам.

Общенациональное движение против коррупции «ЖАҢАРУ» в Казахстане занимает особое место как одна из первых антикоррупционных НПО в стране. За десятилетнюю историю своей деятельности «ЖАҢАРУ» реализовало разнообразные инициативы по просвещению общественности относительно последствий коррупции. Организация добивается внимания общества к проблеме коррупции, способ-

ствуя ее более глубокому пониманию и привлекая граждан к активному участию в антикоррупционных усилиях.

Неотъемлемой частью обширного движения по противодействию коррупции в стране стало общественное объединение «Әділдік жолы». Всего за три года с момента своего создания организация превратилась из простой инициативы в слаженную и эффективную систему. Ставя перед собой целью обеспечение справедливости, специалисты организации активно занимаются защитой прав граждан от неправомерных действий, предупреждая их от коррупционных схем и несанкционированных давлений. Такую помощь получили почти 10 тыс. граждан. В центре внимания «Әділдік жолы» – мониторинг государственных закупок, в результате которого предотвращено неэффективное расходование 7,9 млрд тенге.

Организация активно осуществляет общественный контроль за деятельностью местных властей, участвуя в общественных советах и других консультативно-совещательных органах. Это включает в себя анализ и оценку их работы с точки зрения прозрачности, эффективности и отсутствия коррупционных проявлений. «Әділдік жолы» ставит своей задачей поддерживать общественное доверие к государству и инициировать меры по устранению выявленных проблем. Важным аспектом работы организации являются расследования случаев коррупции. На основе использования цифровых инструментов, инновационно-аналитического подхода и глубоких знаний сущности оперативно-розыскной деятельности разработана методика выявления коррупционных преступлений. Она позволила за неделю выявить нарушений на

10 млрд тенге. «Әділдік жолы» не только выявляет факты преступлений, но и требует от государственных органов принятия мер по привлечению к ответственности виновных лиц. По информации организации инициировано 66 уголовных дел, 1136 административных протоколов со штрафами на сумму 146 млн тенге и 444 дисциплинарных взысканий.

Таким образом, антикоррупционные организации активно способствуют созданию справедливого общества, инициируя системные изменения для устранения выявленных проблем.

Дидар СМАГУЛОВ,
исполнительный директор РОО «Әділдік жолы»,
член Общественного совета Антикора, член Общественной палаты Мажилісі Парламента РК, заместитель председателя Республиканской комиссии по противодействию коррупции при партии «Аманат»

□ АЛЕУМЕТТИК МӘСЕЛЕ

Мемлекет пен қоғам бір күш

Жамбыл облысында жыл басынан бері 14 басшы жемқорлықпен ұсталды

«Қоғамның басты талабының бірі – әділдік пен заң үстемдігін орнату. Бұл жолдағы ең үлкен кедергі сыбайлас жемқорлық екені сөзсіз.

Біз осы қоғамдық кеселді қалайда жеңуіміз керек», деді Мемлекет басшысы Қ.Ж. Тоқаев былтырғы бірінші ақпанда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша өткен кеңесте.

Жемқорлықты жою үшін оған бүкіл ел болып қарсы тұруымыз керек. Жалпы, сыбайлас жемқорлықпен күресу жеке адамдардың немесе жекелеген топтың ғана емес мемлекеттік органдардың, мемлекеттік қызметкерлердің, тұтастай алғанда қоғамның басты міндеті мен борышы. Мемлекет басшысы Қ.Ж. Тоқаев Түркістанда өткен екінші Ұлттық құрылтайда сөйлеген сөзінде: «Жастардың құқықтық сауатын арттыру аса маңызды. Сонда әркім өзінің құқығын қор-

ғай біледі және өзгенің құқығын таптамайды. Заң мен тәртіп үстемдік құрған мемлекеттің тұғыры қашанда мықты болады», деп атап өтті. Осы орайда, «Жаңару»

сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы Республикалық бірлестігінің биыл барлық облыстарда іске асырып жатқан «Жастардың құқы-

тық сауаттылығын және құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру іс-шаралар кешенін өткізу» атты жобасы дер кезінде және ұтымды іс болды деуге болады.

Облыста мемлекеттік қызметтің 373 түрі көрсетіледі. Жылдың бірінші жартыжылдығында 7 миллион 180 мың 831 қызмет көрсетілсе, оның 98,2 пайызы – электронды түрде. Өткен жылдың есепті кезеңімен салыстырғанда көрсетілген қызмет саны 1,2 пайызға артқан.

Жыл басынан бергі 6 айлықта мемлекеттік органдардың 14 басшысы өздеріне бағынысты қызметкерлердің сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны үшін тәртіптік жауапкершілікке тартылды. Оның 8-і құқық қорғау органдарының, бесеуі орталық мемлекеттік органдардың аумақтық бөлімшелерінің, біреуі жергілікті атқарушы органдарының басшылары. Бұл органдарға халықтың, олардың ішінде жастардың сенімі, әрине, төмен болады.

Тағы бір күрделі мәселе – ол дәстүрлі

ислам құндылықтарын жастар мен жасөспірімдерге түсіндіру, себебі бүгінде мешіттерге барып жатқан қалың халықтың көбі жастар. Шындығында, діни сауатсыздықтың мәселесі қазір өте шиеленісті халде.

Мемлекеттік жастар саясатының 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын облыста іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспары және «2022-2025 жылдарға арналған жастар арасында отансүйгіштік рухты тәрбиелеуге, құқықтық мәдениетті көтеруге, рухани-ізгілік және патриоттық құндылықтарға баулуға, жұмыссыздықты жоюға, құқықбұзушылықтардың алдын алуға бағытталған кешенді жоспар» облыстық прокуратурамен бірлесіп бекітілген.

«Жаңару» РҚБ Жамбыл облыстық филиалы полиция органдарымен бірге «Жастардың құқықтық сауаттылығын және құқық қорғау органдарына деген сенімін арттыру» атты дөңгелек үстел отырысы, арнайы рейдтер ұйымдастырылды, нәти-

жесі әлеуметтік желіде жарияланды. Жастардың құқықтық сауаттылығын, құқық қорғау органдарына деген сенімін арттыру бойынша жүйелі жұмыс жалғаса береді.

Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға, коррупция тәуекелдерін болдырмауға, оған «нөлдік төзімділік» танытуға жергілікті органдармен, «Аманат» партиясы облыстық филиалымен, ардагерлер кеңесімен, қоғамдық кеңеспен Антикор қызметімен, облыстық жастар саясаты мәселелері басқармасымен, басқа да мемлекеттік органдармен сыбайлас жемқорлыққа қарсы өзара іс-қимыл жасауға уағдаласып қабылданған Меморандумдардың тиімділігін көріп отырмыз.

Бұл жұмыс жалғаса береді. «ЖАҢАРУ» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалыс» Республикалық қоғамдық бірлестігінің 10 жылдығы құтты болсын!

Қасымхан ТӨЛЕНДИЕВ,
«ЖАҢАРУ» РҚБ Жамбыл облыстық филиалының директоры

□ МЕРА ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Правовые проблемы противодействия коррупции

Казахстан особое внимание уделяет международному сотрудничеству

Начало на 3 стр.

Наше законодательство о государственной службе, судебной системе, правоохранительных органах имеет четко направленный антикоррупционный характер.

Закон «О государственной службе», определив статус, права и обязанности государственных служащих, также регламентировал полномочия государственных органов.

В казахстанском законодательстве одним из первых введено понятие «конфликт интересов». Оно способствует установлению четких правил поведения государственных чиновников, согласующихся с государственными и общественными интересами.

Законодательное закрепление обязанности госслужащего предотвращать конфликты интересов при его правильном и точном применении, безусловно,

повлияет на уменьшение возможности коррупционных проявлений.

Проблемы борьбы с коррупцией выходят за рамки отдельных государств и отнесены к числу международных. Этим и объясняется принятие ряда международных конвенций против коррупции: Конвенции ООН против транснациональной организованной преступности (ноябрь 2000 года), Конвенции ООН против коррупции (октябрь 2003 года), Конвенции Совета Европы об отмывании, выявлении, изъятии и конфискации доходов от преступной деятельности (Страсбург, 8 ноября 1990 года), Конвенции Совета Европы об уголовной ответственности за коррупцию (27 января 1999 года).

Международный опыт борьбы с коррупцией в целом установил основные причины, которые способствуют коррупции. Вот некоторые из них, кото-

рые присущи постсоветским странам:

- двусмысленные законодательные акты, которые приводят к тому, что население не знает или не понимает эти акты, что позволяет должностным лицам произвольно препятствовать осуществлению бюрократических процедур;

- отсутствие сформированных механизмов взаимодействия институтов власти, оторванность бюрократической элиты от населения;

- экономическая нестабильность, инфляция, низкий уровень экономического развития (ВВП на душу населения);

- религиозная традиция и культура страны в целом.

Действующее законодательство Казахстана, обеспечивающее правовую базу противодействия коррупции, в целом позволяет, если не искоренить, то хотя бы сдерживать кор-

рупцию с последующей ее минимизацией.

Но вместе с тем нашему законодательству требуется постоянное совершенствование в вопросах его имплементации международным конвенциям и положениям.

В современных условиях особую актуальность приобретает исследование теоретических и научно-прикладных проблем, касающихся природы коррупции как социального и правового явления.

Накопленный опыт противодействия коррупции является хорошим потенциалом укрепления эффективности проводимых мер. Законодательный, организационно-материальный потенциал Казахстана, располагая значительными возможностями для противодействия коррупции, имеет сильные и слабые стороны. На сегодняшний день работа по искоренению

коррупции носит планомерный, поступательный характер и находится под контролем главы государства. Прозрачность и строгий контроль за правоприменительной практикой должны качественно повлиять на состояние коррупции в государственных органах. Безусловно, меры, направленные против коррупции, должны быть системными, комплексными и постоянными.

Сегодня Казахстан, переосмыслив пройденный этап своего развития, признал недостаточным уровень своего развития для построения государства и общества, определенного в преамбуле своей Конституции.

Коррупция всегда увеличивается, когда страна находится в стадии рестройки. Этого можно наблюдать и в нашей действительности. Казахстан, выдвигая идеи «Новый Казахстан», «Справедливый Казахстан», не просто пережи-

вает рестройку. Идет ломка государственных и общественных устоев. Поэтому сложно требовать быстрого искоренения коррупции, установления общества социальной справедливости, где верховенство закона действительно работает в режиме законности в стране.

Сегодня активное противодействие коррупции должно основываться на использовании позитивного потенциала развития общества, совершенствовании его основных экономических, политических, социальных, правовых институтов, ограничении от кризисных явлений и крайней социальной несправедливости, питающих коррупцию.

Серикбай ЕРИМБЕТОВ,
выпускник КазГУ им. С.М. Кирова, кандидат юридических наук, государственный советник юстиции 3-го класса

□ АДАМ. ҚОҒАМ. ҚҰҚЫҚ

Сыбайлас жемқорлық және азаматтық қоғам

«Жаңару» РҚБ Біріккен Ұлттар Ұйымының азаматтық қоғамдық бөлімінің ВЕБ-сайтына енді

Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаев сыбайлас жемқорлықпен ымырасыз күресу мемлекеттік саясаттағы негізгі басымдықтың бірі екенін және соңғы жылдары бірқатар маңызды қадам жасалғанына назар аударды.

Қазақстанның Еуропа Кеңесінің сыбайлас жемқорлық үшін қылмыстық жауаптылық туралы конвенциясына қосылуы – сыбайлас жемқорлардың көлеңкелі кірістерін шығарумен күресудің тиімді тәсілдерінің бірі болды.

Ал 2016 жылы қабылданған ISO 37001 парақорлыққа қарсы күрес жүйесі халықаралық стандарттары, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасы, бұқаралық-ақпарат құралдарында ашық жарияланатын Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі Ұлт-

тық баяндамалар және 2023 жылы қолданысқа еңгізілген ҚР «Қоғамдық бақылау» туралы заңы азаматтық қоғамға жаңа серпін берді.

Бүгінгі таңда республикамызда «Жаңару» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы» Республикалық қоғамдық бірлестігі «Жастардың

құқықтық сауаттылығын және құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру іс-шаралар кешенін өткізу» атаулы әлеуметтік жобаны Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің жанындағы «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» Коммер-

циалық емес акционерлік қоғамның қолдауымен еңбек ұжымдары мен білім ордаларында және әскери бөлімдерде жүйелі түрде жүзеге асыруда.

Жастар арасында сыбайлас жемқорлыққа нәлдік төзімділікті қалыптастыру шеңберінде «Жаңару» РҚБ Батыс Қазақстан облыстық филиалы мен Батыс Қазақстан облысы бойынша Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл департаменті жоғары оқу орындары арасында жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, комплаенс институтын еңгізу, стратегиялық тұжырымдаманы іске асыру мәселелерін қамтитын бірлескен іс-шаралар жоспары әзірленіп, бекітілді.

Мысалы, Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университетінде «Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру» тақырыбында ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің Батыс Қазақстан облысы бойынша

департамент басшысы Ә.Б. Сабуров, облыстық мәслихат депутаты, «Жаңару» РҚБ БҚО филиалының төрағасы А.С. Әйтімов, «Жаңару» РҚБ мүшесі Ә.Н. Баяхов, ҚР ІІМ еңбек сіңірген қайраткері, полиция полковнигі, комплеанс-офицер, құқықтану ғылымдарының кандидаты Т.Х. Рахметов студенттік жастармен кездесіп, оларды жемқорлықтан сақтануға, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сонымен бірге парасаттылық, жауаптылық және патриотизм қағида-тұжырымдарының маңыздылығына тоқталды. Студенттер қызығушылықпен тындап қана қоймай, қолданыстағы заңнамаға қатысты сұрақтарына нақты жауаптар алды.

2022 және 2023 жылдары «Жаңару» РҚБ мүшелері Орал қаласында ұйымдастырылған республикалық «Халық заңгері» жобасына қатынасып, қала және облыс тұрғындарына құқық саласы бойынша қабылдаулар жүргізіп, кеңестер берді. Бір қуантарлық жай, отандық үкіметтік емес ұйым-

дардың ішіндегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты жүзеге асырудағы көшбасшылардың бірі, біздің «Жаңару» РҚБ Біріккен Ұлттар Ұйымының азаматтық қоғамдық бөлімінің ВЕБ-сайтына енді.

Облыс тұрғындарының арыз-шағымдарына орай, «Жаңару» РҚБ БҚО филиалының мүшелері Ақжайық, Казталовка, Бөрлі аудандарының шаруашылықтарында іс-сапарда болып, салынып жатқан және күрделі жөндеудегі әлеуметтік нысандардың жұмыстарымен танысты, мердігерлер мен тапсырыс беруші ұйымдарға ұсыныстарын жеткізіп, орындалу мерзімін, сапасын бақылауға алды.

Бұндай жұмыстар болашақта жалғасын таба бермек.

Ақсерік ӘЙТИМОВ,
«ЖАҢАРУ» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы» Республикалық қоғамдық бірлестігі Батыс Қазақстан облыстық филиалының директоры

□ БИЛІК ПЕН БҰҚАРА

Бірлестік және мемлекеттік органдар

Маңғыстау облысында сыбайлас жемқорлыққа қарсы жобалар жүзеге асырылуда

Үкіметтік емес секторлар – мемлекеттің демократиялығы мен бәсекеге қабілеттілігін анықтайтын параметрлердің бірі.

Қазіргі технологияның дамыған заманында қоғамдық мәселелерді тек билікке жүктеп отыруға болмайтынын уақытта, тәжірибе де дәлелдеді.

Өйткені, біздің уақыт тез өзгеретін оқиғаларға толы. Ол жауапты іс-әрекеттер мен шешімдерді талап етеді. Жаңа идеялардың, бастамалардың, кадрлар мен технологиялардың, мемлекет пен ҰЕҰ ынтымақтастығының жаңа нысандарының келуін талап етеді.

Сондықтан соңғы жылдары ҰЕҰ өкілдерін өңірлік және республикалық бағдарламаларды әзірлеу және іске асыру жөніндегі жұмыс топтарының, мемлекеттік сағып алуды өткізу кезінде сараптамалық топтардың, тұрғын үй комиссияларының, кәсіпкерлік қызметті лицензиялау жөніндегі комиссиялардың және т. б. құрамына тарту қолға алынды.

Бұл өз кезегінде мемлекеттің үкіметтік емес сектор өкілдері жүзеге асыратын мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты қалыптастыру сияқты ҰЕҰ-мен ынты-

мақтастығының осындай нысаны азаматтық қоғамды дамытудағы үлкен жетістік.

Айта кетейік, бұрын ҰЕҰ саны тек ірі қалаларда басым болса, соңғы жылдары ауылдық аймақтарда да өз позицияларын нығайта түсуде.

Маңғыстау облыстық ішкі саясат басқармасының мәліметінше, өңірде 781 үкіметтік емес ұйым ресми түрде тіркелген, олардың 200-ге жуығы өздерінің Жарғыларына сәйкес қызметтері мен жұмыстарын атқаруда.

2023 жылы өңір бойынша үкіметтік емес ұйымдарға жергілікті бюджеттен 18 мемлекеттік органды жалпы сомасы 651,6 млн. теңге көлемінде 88 жобаға қаражат қарастырылып, жүзеге асырылуда. Оның ішінде мемлекеттік әлеу-

меттік тапсырыс аясында жүзеге асатын 45 әлеуметтік жобаға жалпы сомасы 321,2 млн. теңге қаражат қарастырылды. Сондай-ақ, үкіметтік емес ұйымдарға арналған гранттық қаржыландыру шеңберінде жүргізілетін 43 әлеуметтік жобаға жалпы сомасы 330,4 млн. теңге қаражат қарастырылды. Қазіргі таңда, 74 жоба бойынша жеңімпаз анықталып, 40 үкіметтік емес ұйымдармен келісім-шарт жасалып жұмыстар жүргізілуде, ал 14 жоба бойынша конкурстық рәсімдер жүргізілуде.

Өңір бойынша патриоттық тәрбие беру, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру бағытында 11 әлеуметтік жоба жүзеге асырылуда, ол үшін бюджеттен 31,2 млн. теңге көлемінде қаражат бөлінген.

Мәселен, өткен жылы 47 әлеуметтік жобаға 406 млн. теңге қаралған болса, биыл 80 әлеуметтік жобаға 602 млн. теңге бөлініп отыр.

Жыл сайын үкіметтік емес ұйымдарға бөлінген қаражат көлемі, әлеуметтік жобалар саны мен қамтылған тұрғындар саны ұлғайып, жобалардың салалық принциптері кеңейтілуде. Облыста соңғы бес

жылмен салыстырғанда әлеуметтік маңызы жоғары жобаларды қаржыландыру 43,6 пайызға ұлғайды.

Сонымен қатар, өткен жылы аймақта үкіметтік емес ұйымдарға әкімшілік, консультативтік және ақпараттық қолдау көрсету мақсатында Маңғыстау облысының Азаматтық орталығы өз жұмысын бастап, қоғамдық ұйымдарға арналған коворкинг пайдалануға берілді.

Осы орайда, өзім жетекшілік ететін «Жаңару» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы» Республикалық қоғамдық бірлестігі Маңғыстау облыстық филиалының атқарған жұмысына тоқтала кетейін. Біздің бірлестік Үкіметтік емес ұйымдардың (ҰЕҰ) қатарына жатады. Әрине, біз, яғни қоғамдық бірлестік көбіне ақпараттық-насихат жұмыстарымен айналысамыз. Түрлі кездесулер өткіземіз. Мейлінше, қоғаммен тығыз қарым-қатынаста жұмыс істейміз. Осы мақалада «Жаңару» РҚБ Маңғыстау облысы бойынша филиалының өңірде жұмыс істей бастаған уақытынан бері атқарған жұмыстарға аз-кем тоқтала кетпекпін.

«Жаңару» РҚБ Маңғыстау облысы филиалына келіп түскен арыз-шағым бойынша мониторинг жұмыстарын жүргіздік. Ақтау қаласындағы көпбейінді аурухананың нейрохирургия бөлімінде дәрігер-резидент ретінде тәжірибеден өтіп жүрген М. Оспанов атындағы медициналық университетінің 4 курс студенті «Дүресімді азамат пациенттің туысынан «операцияға көмектесемін»

Осы орайда, өзім жетекшілік ететін «Жаңару» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы» Республикалық қоғамдық бірлестігі Маңғыстау облыстық филиалының атқарған жұмысына тоқтала кетейін. Біздің бірлестік Үкіметтік емес ұйымдардың (ҰЕҰ) қатарына жатады. Әрине, біз, яғни қоғамдық бірлестік көбіне ақпараттық-насихат жұмыстарымен айналысамыз. Түрлі кездесулер өткіземіз. Мейлінше, қоғаммен тығыз қарым-қатынаста жұмыс істейміз. Осы мақалада «Жаңару» РҚБ Маңғыстау облысы бойынша филиалының өңірде жұмыс істей бастаған уақытынан бері атқарған жұмыстарға аз-кем тоқтала кетпекпін.

Тексеру кезінде оның ақша алғаны дәлелденіп, арызданушыға ақшасы қайтарылып, университетке студенттің сыбайлас жемқорлыққа жол бергендігі туралы хат жолданып, ауруханадан тәжірибеден өтуі тоқтатылды. Бұл орны толмас өкініш. Қазақ мұндайда «сүйекке таңба» дейді. Яғни, ендігі жерде ол маманның қызмет жолында бұл келеңсіздік кері әсерін тигізетіні сөзсіз. «Мешкей деген жақсы ат па?» дегендей жемқор деген ат жастың да, жасамыстың да атын өшірмесе өсірмейтіні анық.

Сонымен қатар, білім беру саласында 2018-2020 жылдар аралығында бөлінген гранттарға мониторинг жүргізіліп, оқудан шығып

кеткен студенттерге мемлекеттік бюджеттен жұмсалған қаржының қайтарылмағаны анықталды. Осы дерек негізінде біздің тарапымыздан облыстық білім басқармасына жергілікті бюджет есебінен бөлінетін гранттардың бөлу тәртібін жетілдіріп, оқудан шығып кеткен студенттерге жұмсалған мемлекет қаржысын қазынаға толығымен қайтару жөнінде ұсыныс беріліп, нәтижесінде жұмсалған қаржы толығымен мемлекетке қайтарылды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес шын мәнінде жалпыұлттық іс болуы тиіс, мұнда популизмге, науқаншылдыққа орын жоқ. Сондықтан алдағы уақытта «Жаңару» РҚБ-ның жұмысын одан әрі жандандырып, жүйелі жоспар негізінде ел игілігі үшін жұмылған жұдырықтай ынтымақта жұмыс істейміз деп сенемін.

Дайрабай ҮСПБАЕВ,
«ЖАҢАРУ» Сыбайлас жемқорлыққа қарсы жалпыұлттық қозғалысы» Республикалық қоғамдық бірлестігі Маңғыстау облысы бойынша филиалының директоры, экономика ғылымдарының кандидаты

□ ОПЫТ ДЕЙСТВИЙ

По принципу нулевой терпимости

Антикоррупционное просвещение – действенный механизм предотвращения правонарушений

Сокращение масштабов коррупции, радикальная минимизация негативного влияния этого явления на социально-экономическую жизнь страны, нравственность казахстанцев являются одним из приоритетов государственной политики, всех институтов гражданского общества, призванных содействовать борьбе с коррупцией, всех казахстанцев.

«Жаңару» ставит профилактическую работу и формирование в обществе стойкой антикоррупционной структуры, консолидацию всех заинтересованных общественных сил, представителей бизнес-структур и других институтов гражданского общества по продвижению антикоррупционной политики и внедрению механизмов участия в ее реализации, поддержки инициатив Президента Республики Казахстан, содействию государственным органам в борьбе с коррупцией и выработкой конкретных рекомендаций по их устранению, антикоррупционного просвещения. С этой целью было подписано Соглаше-

ние о взаимном сотрудничестве между акиматом города Алматы и РОО «Общественное движение против коррупции «ЖАҢАРУ».

Надо сказать, что основными принципами противодействия коррупции стали партнерство государства и гражданского общества, верховенство закона и неотвратимость наказания за коррупционные правонарушения и воспитание в этом духе молодого поколения нашей страны. Молодежь является активным, стратегически важным потенциалом государства. По поручению Президента страны созданы все условия для конструктивного диалога государства с

молодежью. Алматинский филиал выделил в отдельное направление антикоррупционное просвещение и воспитание участников образовательного процесса.

В студенческих коллективах города читаются лекции, проводятся обучающие семинары по теме: «Правовой нигилизм – основа коррупции», на которых ведется и разъяснительная работа по программным документам Президента и Правительства Республики Казахстан. В этих мероприятиях всегда принимают активное участие сами студенты, выступая по заданной теме с сообщениями и предложениями. Такие мероприятия состоялись в колледжах управления и рынка, полиграфии, железнодорожного транспорта, сервиса и технологий, автотехническом и других.

Как известно, коррупция оказывает разрушительное воздействие на все правовые институты. Факты коррупции, имеющие место в сфере образования, оказывают растлевающее и разрушительное влияние на процесс формирования казахстанской молодежи, ее нравственные устои и веру в созидательные процессы в Казахстане.

Члены совета Алматинского городского филиала, помимо участия в проводимых мероприятиях, читают лекции, проводят семи-

нары, ведут аналитическую работу, готовят различные предложения. С целью усиления общественного контроля по всему фронту противодействия коррупции, антикоррупционной деятельности госорганов районного звена, совместного сотрудничества по разъяснению антикоррупционного законодательства и публичного обсуждения качества оказания государственных услуг были подготовлены и направлены письменные предложения в районные акиматы города Алматы.

Филиал неоднократно проводил общественные слушания по вопросам оказания государственных услуг в различных сферах. Общественные слушания в организациях города – отличная площадка для открытого диалога, атмосферы взаимного понимания. Были проведены слушания по теме соблюдения порядка и качества оказания государственных услуг управлениями занятости и социальных программ, территориальными инспекциями МСХ РК, управлениями архитектуры и градостроительства, образования и здравоохранения города Алматы. Выводы, сделанные в ходе дебатов участниками мероприятий, излагаются в принятых рекомендациях, а исполнение их контролируется членами

Совета, вынося вопросы на очередные слушания или запрашивая информацию.

Нашими партнерами выступают Ассамблея народа Казахстана, Палата предпринимателей, районные филиалы партии «AMANAT», проектные офисы «Almaty-Adaldyg Alany», «Sanaly Utrag» и другие. Без proactive гражданского общества говорить о минимизации коррупции просто нет смысла, поэтому мы не ограничиваем себя в выборе и количестве общественных партнеров.

Китайский философ Конфуций сказал: «Если вы подаете пример правильного поведения, кто осмелится продолжать вести себя неправильно?».

Встречаясь с жителями на проводимых мероприятиях, убеждаешься в том, что у граждан есть желание побороть это зло. Посредством разноформатных мероприятий жители города получают новую и дополнительную информацию о современной антикоррупционной политике.

В силу своей деятельности работа филиала стала узнаваема.

**Юлия СКОРОБОГОВА,
член Совета Алматинского
городского филиала
РОО «ЖАҢАРУ»**

□ БИЛІК ПЕН БҰҚАРА

Шымкенттің «Жас Қырандары»!

Жастардың құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру мақсатында бірқатар жұмыстар жүргізілуде

Сыбайлас жемқорлықпен түбегейлі күресу үшін халықтың, оның ішінде жастарымыздың құқықтық сауаттылығын арттырудың маңызы зор. Жастардың сыбайлас жемқорлыққа деген көзқарасы олардың әлеуметтік және азаматтық дамуының маңызды көрсеткіші болып табылады.

«ЖАҢАРУ» РҚБ жанынан құрылған «Жас Қыран» жастардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы ұйымы 2022 жылдан бері республикамыздың жастары арасында сыбайлас жемқорлық көріністерінің кез келген нысандарына қарсы іс-қимыл жұмыстарын жүргізу, жастар арасында еркіндік, өзін-өзі дамыту мүмкіндіктері туралы ұстанымдарды қалыптастыру, құқық қорғау органдарына деген сенім деңгейін арттыру бойынша жұмыс істеп келеді.

Қазіргі таңда Астана, Алматы, Шымкент қалалары мен 14 облыста «Жас Қыран» ұйымының

филиалдары өз деңгейінде жұмыс атқарып жатыр. Алдағы уақытта еліміздің Шығыс Қазақстан және Қызылорда облыстарында «Жас Қыран» филиалдарының ашылуы күтілуде.

«Жас Қыран» ұйымының Шымкент қалалық филиалы өз жұмысын белсенді бастап, қазіргі уақытта ел ағаларымен, Қазақстан Республикасы Қарулы күштері ардагерлерімен, мәдениет қайраткерлерімен, мәслихат депутаттарымен, денсаулық саласындағы бас дәрігерлермен, құқық қорғау

органдарының білікті қызметкерлерімен, көптеген спорт шеберлерімен және тағы басқа өз ісінің мамандарымен бірлесіп, олардың өмір бойында жинаған тәжірибесімен бөлісу, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бағытында өз ойларымен алмасу мақсатында қаламыздың оқу орындарында 20-дан аса жуық кездесулер ұйымдастырып, 1700-дей жастарға дәрістер өткізілді.

Шымкенттік «Жас Қыран» жастар ұйымының алғашқы төрағасы лауазымына Ташева Аида Абибуллақызы тағайындалған болатын. Ағымдағы жылы маусым айынан бастап осы лауазымға Аршабай Асылтан Арысбекұлы және оның орынбасарының қызметіне Мұқанбетжанов Қазбек Нұрболтағұлы сайланды.

Бұрынғы төраға А.А. Ташева қазіргі кезде де «Жас Қыран» ұйымының жұмысына өз үлесін қосуда, ол жастар білімді, тәрбиелі және белсенді болу керек деген

қағидатты ұстанады.

Аида Абибуллақызы жуықта 40-тан астам жас дәрігерлерге жастар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің алдын алуы, белсенді азаматтық ұстанымды және сыбайлас жемқорлыққа қарсы қозғалысқа азаматтық сектор өкілдерін тарту арқылы мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардың қызмет көрсету саласындағы сыбайлас жемқорлық көріністеріне «мүлдем төзбеушілікті» қалыптастыру мақсатында дәріс өткізді.

А.А. Ташева «Жастардың құқықтық сауаттылығын және құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру іс-шаралар кешенін өткізу» атаулы Әлеуметтік Жобаның шеңберінде «ЖАҢАРУ» белсенділерінің қатысуымен, ММА ережесіз жекпе-жек және таэквандо спорт түрлерінің бапкерлері мен жас спортшыларына дәріс өткізіп, іс-шараның негізгі бағыттары бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізді.

«Жастардың құқықтық сауаттылығын және құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру іс-шаралар кешенін өткізу» атаулы Әлеуметтік Жобаның шеңберінде Шымкент қаласы Полиция департаментімен бірлесіп, Білім басқармасына қарасты 11 колледж оқу орындарында жастар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымды және белсенді азаматтық ұстанымды қалыптастыру, құқықтық сауаттылықты және құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру мақсатында кездесулер өткізді.

Аталмыш іс-шаралар негізінде 1100-ге жуық студент жастар қамтылды. Ең ауқымды жиналысы қазан айының 12-сі күні Шымкент аграрлық-техникалық колледжінде өтті. Кездесуге «ЖАҢАРУ» қозғалысы мен «Жас Қыран» ұйымының мүшелері, Полиция департаментінің қызметкерлері және 300-ден аса студенттер мен

колледждің жас мамандары қатысты. Жастар мен колледждің жас ұстаздарының сұрақтарына, өз құзыреті шегінде заң қызметкерлері жауап берді.

Сонымен қатар, «Жас Қыран» ұйымының мүшелері Шымкент қаласында орналасқан 7 республикалық маңызы бар және 7 жергілікті маңызы бар тарихи-мәдени ескерткіштеріне, «Саяси қуғын-сүргін құрбандарының музейі» мен Ұлы Отан соғысы және Ауған соғысы жылдарынан қалған тарихи құндылықтар сақталған «Ерлік» мұражайларына мониторинг жұмыстарын жүргізді.

**Нұрдаулет Тұлғат,
«ЖАҢАРУ» РҚБ
Шымкент қалалық
филиалының директоры,
республикалық «Жас Қыран» жастардың
сыбайлас жемқорлыққа
қарсы ұйымының
төрағасы, Шымкент
қаласы Қоғамдық
кеңесінің төралқа
мүшесі**

ИСТОРИЯ «ЖАҢАРУ»

Успех возможен, если мы - едины

«Жұмыла көтерген жүк жеңіл»

На днях Республиканское общественное объединение «Общенациональное движение против коррупции «ЖАҢАРУ» встречает свой десятилетний юбилей.

С самых истоков движение под руководством известного государственного деятеля Оралбая Абдукаримовича Абдукаримова поставило себе цель способствовать развитию и процветанию нашей страны. Коллектив «ЖАҢАРУ» – это пример сплоченности, ответственности и профессионализма.

За эти годы проведена масштабная и многогранная работа по формированию в республике полноценного гражданского общества и правовому воспитанию молодежи.

Одним из приоритетных направлений движения является партнерство объединений граждан и органов власти, позволяющее

осуществлять взаимовыгодное сотрудничество и распределение обязанностей с учетом государственных и общественных интересов.

Соблюдение данных принципов не ограничивает появления и утверждения новых подходов во взаимодействии общества и власти.

Политическая независимость, свобода и поддержка гражданской инициативы за счет бюджетов и фондов публичного сектора, ограничение мер политического характера в рамках закона все эти годы были под особым вниманием общенационального движения «ЖАҢАРУ».

Выступали с законодательными инициативами по изменениям и дополнениям, основанным на следующих принципах развития гражданского общества: обеспечение прав человека на свободное создание общественных объединений и участие в организациях гражданского общества по собственному выбору с соблюдением прав на свободу выражения мнений, проведения мирных собраний и создания ассоциаций.

Актюбинский филиал «ЖАҢАРУ» все эти годы вно-

сит свою лепту в деятельность нашего движения. Это встречи с населением, целевыми группами, обучающие семинары, прием граждан, участие в работе общественных комиссий и экспертизе, тесное взаимодействие с государственными органами. Флеш-мобы, выступления в СМИ и участие в контроле за соблюдением демократических принципов в обществе.

Филиалом «ЖАҢАРУ» по Актюбинской области на постоянной основе проводятся дни открытых дверей правоохранительных органов с участием молодежи.

Данные мероприятия проводятся с целью информирования и повышения уровня правовой грамотности, формирования позитивного имиджа различных служб в молодежной среде.

Казахстан с первых дней государственной независимости целенаправленно

и поэтапно следует курсу на создание эффективных, соответствующих мировым стандартам институтов и механизмов противодействия коррупции.

Мировая практика, опыт ведущих и наиболее развитых стран показывает, что успех возможен при условии, когда мы все, как единый организм, противостоим коррупции.

Есть простая казахская истина - «Жұмыла көтерген жүк жеңіл». Ведь все мы понимаем, добиться кардинальных изменений и улучшений ценностей антикоррупционной культуры в обществе можно только с участием всех нас.

Қайрат САБАЙР, директор Актюбинского областного филиала Республиканского общественного объединения «Общенациональное движение против коррупции «ЖАҢАРУ»

МАҚАЛА

Жастардың құқықтық сауаттылығын және құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру

Жоба аясында еліміздің жас азаматтарымен істеліп жатқан жұмыс әртүрлі форматта жүзеге асырылуда

Бірлестік биылғы сәуірде ҚР Ақпарат және мәдениет министрлігі Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының «Жастардың құқықтық сауаттылығын және жастардың құқық қорғау органдарына сенім деңгейін арттыру іс-шаралар кешенін өткізу» атаулы Әлеуметтік Жобасын іске асыруға арнап жариялаған байқауына қатысып грант ұтып алып, осы Әлеуметтік Жобаны жүзеге асыруда.

Осы мақсатта жобаның барысын сипаттайтын болсам «ЖАҢАРУ» РҚБ өңірлік филиалдарының ұйымдастыруымен құқық қорғау органдарының, Қарулы Күштердің өкілдерімен және ардагерлерімен, өңірлерде студент және жұмысшы жастарды жұмылдыра отырып кешенді кездесулер өткізілді. Жоба аясында жастарды толғандыратын өзекті мәселелер бойынша дөңге-

лек үстелдер, пікірталас алаңдары ұйымдастырылып, жастарға арнап құқық қорғау өкілдерімен сенімді диалогтар орнатылып, пікір алмасу және қызықтырған сұрақтарға жауаптар алынды. Өңірлердегі облыстық, аудандық мәслихаттары, ықпалды халықаралық ұйымдардың, мемлекеттік органдардың, ҰЕҰ мамандарының қатысуымен дөңгелек үстелдер ұйымдастырылды. «Генералдар кеңесі» РҚБ, ИМ Академиясының,

басқа да оқу орындарының ғалымдарын, мамандарын, ардагерлерін тарта отырып, құқықтық ағарту дәрістерінің циклі ұйымдастырылды. Журналистер, жазушылар, блогерлер, медиа және танымал тұлғалар, яғни күн тәртібін өзектендіруге ықпал ететін тұлғалар тартылып жұмылдырылды. «ЖАҢАРУ» РҚБ жанындағы «Жас Қыран» атаулы жастар қанатының бас-тамасымен жастар мәселелеріне назар аудару және құқықтық насихатты насихаттау мақсатында жастар акциялары, флеш-мобтар ұйымдастырылды. «ЖАҢАРУ» РҚБ ұйымдастырған кездесулер, дөңгелек үстелдер, бірлестікке қатысты көптеген өтініштер қорытындысы бойынша жинақталған тәжірибесі халықты және жастарды бірінші кезекте құқықтық ағартудағы кемшіліктерді ғана емес, сонымен қатар

мемлекеттік қызметшілер арасында құқықтық нигилизмнің болуын да айтуға мүмкіндік береді.

Жоба барысында жеткен нысаналы нәтижелер яғни индикаторларды орындау барысын атап айта кетелік. Әлеуметтік жобаның қорытындысы бойынша өңірлердегі ұйымдастырған шаралар құқық қорғау органдары қызметкерлерінің жастармен сенімгерлік диалогын жолға қойды. Жастардың құқыққа қайшы әрекеттер мен әрекетсіздіктерден құқықтық қорғалу деңгейін және құқықтық сауаттылығын арттыру мақсатында жасалған кешенді іс-шаралар жастардың ортасында құқық қорғау органдарының оң имиджін нығайтуға, сенімін арттыруға ықпал ете бастады.

Жоба барысында өткізілген шаралардың Сан-дық нәтижелері төмендегідей. БАҚ бетінде, теледидар мен әлеумет-

тік желілерде жариялау басты назарда болды, 1 семинар, 33 кездесу, 20 дәріс, 8 пікірталас іс-шарасы, 7 дөңгелек үстел, оның ішінде біреуі халықаралық ұйымдардың қатысуымен, 6 жастар акциясы мен флеш-моб және орталық, жергілікті мемлекеттік органдардың өкілдерімен 6 кездесу, 5000 флаер мен буклет, 2 бейнеролик, «ЖАҢАРУ» газетінің жалпы таралымы 2000 дана және 2 арнайы шығарылымы ұйымдастырылып дайындалды. Мемлекеттік органдардың атына 3 ұсыным-дама, қызмет барысында қолдануға қажет ететін 2 әдістемелік құрал дайындалды. Өңірлерде жастардың қатысуымен полиция департаменттеріне 5 рейд ұйымдастырылып, жастар ИМ мен армия бөлімшелеріне барып жұмыс барысымен танысты. Жоба тақырыбы аясында Қазақ-

стан Республикасының Халық Қаһармандары және Еңбек Ерлерімен, қоғам және мемлекет қайраткерлерімен жүргізілген сұхбаттар, 3 бейнеролик, 2 әлеуметтік ролик, басқа да жастарға тәрбиелік маңызы зор іс-шаралар туралы материалдар «ЖАҢАРУ» РҚБ сайтында, Facebook, Youtube, VK, Instagram және Тик-ток әлеуметтік желілерінде үнемі жарияланып отырды.

Жобаның сапалы нәтижелер және оларды өлшеу, бағалау әдістерін атайтын болсақ. Өткізілген іс-шаралар жастардың құқықтық сауаттылығын арттыруға, құқықтық мәдениет пен қарым-қатынас этикасын қалыптастыруға мүмкіндік берді.

Қ.Х. Әлиев, «ЖАҢАРУ» РҚБ Кеңесінің мүшесі, Орталық Аппарат басшысы.

ТОО «Газета «Жаңару»

Регистрационное свидетельство – №17059-Г от 19.04.2018 г.

Собственник: Общенациональное движение против коррупции «ЖАҢАРУ»

Издаётся с 2018 г.
Адрес редакции: г. Костанай,
пр. Аль-Фараби, 90.

Председатель редакционного совета:
Семғалиев М.З.

Редактор: Б.Жумадилин.
Корректор: А.Мусабаева.
Верстка и дизайн: С. Лютым.

Территория распространения: Республика Казахстан

Печать офсетная. Газета отпечатана в ТОО «Костанайполиграфия», г. Костанай, ул. Мауленова, 16.

Объем – 1 печатный лист, Тираж – 1000 экз.

Заказ №2281

При перепечатке ссылка на газету «Жаңару» обязательна. Мнение авторов публикаций может не совпадать с точкой зрения редакции.

Ответственность за содержание рекламы и объявлений несет рекламодатель.